



ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Βρυξέλλες, 17 Ιουλίου 2009 (24.07)
(OR. en)

12185/09

CORDROGUE 52
COWEB 150

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

της :	Προεδρίας
προς :	την ΕΜΑ/το Συμβούλιο
αριθ. πρότ. Επιτρ. :	5062/2/03 CORDROGUE 3 COWEB 76 + COR 1
Θέμα :	Σχέδιο προγράμματος δράσης για τα ναρκωτικά μεταξύ της ΕΕ και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων (2009-2013)

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΕ και οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων έχουν κοινό ενδιαφέρον ενίσχυσης της συνεργασίας τους για την αντιμετώπιση των κοινών απειλών που συνιστούν η αυξημένη παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και κατάχρηση ναρκωτικών στο πλαίσιο της κοινής προοπτικής ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της περιοχής. Η οδός παράνομης διακίνησης διέρχεται από τις βαλκανικές χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, ξεκινώντας από το Αφγανιστάν και συνεχίζοντας μέσω του Ιράν, της Τουρκίας και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης προς την ΕΕ.

Στις 5 Ιουνίου 2003 το Συμβούλιο της ΕΕ ενέκρινε πρόγραμμα δράσης για τα ναρκωτικά μεταξύ της ΕΕ και των Χωρών των Δυτικών Βαλκανίων¹ προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά κατά μήκος της βαλκανικής οδού. Το πρόγραμμα αυτό είχε ως στόχο τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού πλαισίου συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ, των υποψήφιων χωρών και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων στο πλαίσιο της εφαρμογής διάφορων ενωσιακών μέσων για την ενίσχυση της σταθερότητας και της ασφάλειας στη συγκεκριμένη περιοχή και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ΕΕ επιβεβαίωσε επανειλημμένα την υποστήριξή της προς την ευρωπαϊκή προοπτική ολόκληρης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης προκειμένου να ενισχυθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των δημοκρατικών αρχών και του κράτους δικαίου ως βασικών στοιχείων των σύγχρονων προοδευτικών κοινωνιών. Η συνολική πολιτική της ΕΕ έναντι των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων καθοδηγείται από το Θεματολόγιο της Θεσσαλονίκης, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2003, και από τις εταιρικές σχέσεις προσχώρησης και ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις στο πλαίσιο της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, όπου καθορίστηκαν προτεραιότητες δράσης, μεταξύ άλλων στον τομέα της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με στόχο τη διευκόλυνση της προσέγγισης των εν λόγω χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο Θεματολόγιο της Θεσσαλονίκης του 2003, το κεφάλαιο «Πορεία των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων προς την ΕΕ στο πλαίσιο μιας εμπλουτισμένης Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης» ορίζει ότι η δέσμευση και η βοήθεια της ΕΕ πρέπει να αντιστοιχούν στη γνήσια δέσμευση των κυβερνήσεων των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και σε συγκεκριμένα βήματα για την υλοποίηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων, τη δημιουργία επαρκούς διοικητικής ικανότητας και τη συνεργασία μεταξύ τους. Στον τίτλο 3 του θεματολογίου, που είναι αφιερωμένο στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και τη συνεργασία σε άλλα θέματα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, επιβεβαιώνεται ότι το οργανωμένο έγκλημα και η διαφθορά είναι πραγματική τροχοπέδη για τη δημοκρατική σταθερότητα, την ύπαρξη υγιών και υπεύθυνων θεσμικών οργάνων, το κράτος δικαίου και την οικονομική ανάπτυξη στα Δυτικά Βαλκάνια και προκαλούν σοβαρές ανησυχίες στην ΕΕ. Η καταπολέμησή τους πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα για τις κυβερνήσεις της περιοχής. Η προσοχή πρέπει να εστιασθεί ειδικότερα στην καταπολέμηση κάθε μορφής παράνομης διακίνησης, ιδίως της σωματεμπορίας και του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και όπλων, αλλά και της λαθραίας εισαγωγής αγαθών.

¹ Έγγραφο 5062/2/03 CORDROGUE 3 COWEB 76 + COR 1.

Στη Δήλωση της Θεσσαλονίκης του 2006, που εγκρίθηκε κατά την ένατη σύνοδο των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της Διαδικασίας Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SEECF), η ΕΕ επανέλαβε ότι στηρίζει ανεπιφύλακτα την ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Στη δήλωση αναφερόταν ότι η μελλοντική προσχώρηση στην ΕΕ αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο των χωρών αυτών. Οι χώρες της περιοχής έχουν δεσμευθεί πλήρως να υιοθετήσουν τις ενωσιακές αρχές και αξίες και να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις και τα κριτήρια της ΕΕ.

Τον Ιούνιο του 2008 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε την πλήρη υποστήριξή του προς την ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων, όπως διακηρύσσεται στο Θεματολόγιο της Θεσσαλονίκης και στη Δήλωση του Σάλτσμπουργκ. Η ενωσιακή προοπτική παραμένει παράγοντας ζωτικής σημασίας για τη σταθερότητα, τη συμφιλίωση και το μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων (συμπεράσματα της Προεδρίας του Ιουνίου 2008).

Στο πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2009-2012) τα κράτη μέλη και τα σχετικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ ανέλαβαν να παρέχουν τη δέουσα τεχνική και άλλη συνδρομή στις υποψήφιες χώρες και τις χώρες της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, ώστε αυτές να εξοικειωθούν με το κεκτημένο της ΕΕ σε θέματα ναρκωτικών, και να τις διευκολύνουν στην εκτέλεση των απαιτούμενων δράσεων, περιλαμβανομένων όσων εντάσσονται στο πρόγραμμα δράσης για τα ναρκωτικά με τα Δυτικά Βαλκάνια. Επιπλέον η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να ενημερώσουν το πρόγραμμα δράσης για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

Θα πρέπει επίσης να εξετασθούν τα μελήματα σχετικά με τα ναρκωτικά στις χώρες παραγωγής καθώς και στις χώρες από τις οποίες διέρχονται οι (νεοεμφανιζόμενες) οδοί παράνομης διακίνησης, μέσω σχεδίων με στόχο τη μείωση της ζήτησης και της προσφοράς ναρκωτικών, περιλαμβανομένων μέτρων εναλλακτικής ανάπτυξης και ελέγχου των πρόδρομων χημικών ουσιών.

II. ΣΤΟΧΟΙ

Στόχος του προτεινόμενου σχεδίου προγράμματος δράσης είναι να εξακολουθήσει να παρέχεται, όπως και με το προηγούμενο πρόγραμμα δράσης, ένα συνεκτικό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων. Πρόσθετος στόχος είναι να διευκολυνθεί ο συντονισμός των προσπαθειών για την εκτέλεση των διάφορων ενωσιακών προγραμμάτων (PHARE, CARDS, IPA κ.λπ.) καθώς και των περιφερειακών πρωτοβουλιών (RCC, SECI, SEECF κ.λπ.).

Με το νέο πρόγραμμα δράσης μεταξύ ΕΕ και Δυτικών Βαλκανίων, η ΕΕ σκοπεύει να εντείνει τη συνεργασία με τις χώρες της περιοχής σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες, απαιτήσεις και επιδόσεις τους.

Σύμφωνα με τις αρχές της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και τη στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά, το πρόγραμμα έχει ολοκληρωμένο, πολυκλαδικό και σφαιρικό χαρακτήρα και καλύπτει τη μείωση τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης. Βασίζεται στην τήρηση του διεθνούς δικαίου, με ταυτόχρονο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η συνεργασία θα βασισθεί στα εξής :

- την τήρηση του διεθνούς δικαίου και το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών,
- τις αρχές που εγκρίθηκαν από την έκτακτη σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα ναρκωτικά, τον Ιούνιο του 1998, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η συνυπευθυνότητα,
- τους προσανατολισμούς που περιέχονται στη στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2005-2012) και στο πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2009-2012),
- τις υφιστάμενες Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης μεταξύ της ΕΕ και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων,
- μια ολοκληρωμένη και ισόρροπη προσέγγιση βασισμένη στην εταιρική σχέση,
- την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων, ώστε να μπορέσουν αυτά να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει όσον αφορά την καταπολέμηση των ναρκωτικών,
- την απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για τροποποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου 2000 για την εξουσιοδότηση του διευθυντή της Ευρωπαϊκής Διαπραγματεύσεων για συμφωνίες με σκοπό την ουσιαστική καταπολέμηση οργανωμένων μορφών εγκληματικότητας μέσω της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κροατία, την ΠΓΔΜ και τη Σερβία· για το Μαυροβούνιο ισχύει η απόφαση του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2007,
- τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1920/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, που προβλέπει τη συμμετοχή τρίτων χωρών στις εργασίες του κέντρου,
- τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη και τη μείωση των επιβλαβών συνεπειών για την υγεία που συνδέονται με την τοξικομανία,
- τις εθνικές στρατηγικές και τα προγράμματα δράσης των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων στον τομέα της καταπολέμησης των ναρκωτικών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη της Βαλκανικής επαναβεβαιώνουν ότι η διεθνής συνεργασία έχει ουσιώδη σημασία για την καταπολέμηση κάθε δραστηριότητας παράνομης διακίνησης και οργανωμένου εγκλήματος που συνδέεται με το λαθρεμπόριο ναρκωτικών στην περιοχή. Για το σκοπό αυτό, θα καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να προωθηθεί η συνεργασία του Συμβουλίου και της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβανομένων της Ευρωπόλ και της EMCDDA, ανάλογα με την περίπτωση, με άλλες πρωτοβουλίες της περιοχής (Περιφερειακή Συνεργασία Συμβουλίου/RCC, Διαδικασία Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης/SEECF, Συνεργατική Πρωτοβουλία Νοτιοανατολικής Ευρώπης/SECI (Κέντρο SECI), Πρωτοβουλία της Αδριατικής και του Ιονίου) καθώς και με διεθνείς οργανισμούς (τον ΟΗΕ και τους οργανισμούς του, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΑΣΕ).

Οι επιδιωκόμενες δραστηριότητες θα διεξάγονται σε εθνικό, υποεθνικό, περιφερειακό και υποπεριφερειακό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά την ανάπτυξη πολιτικών και τη δημιουργία θεσμών που θα επιτρέψουν στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να βελτιώσουν τις ικανότητές τους για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών. Οι δραστηριότητες θα συντονίζονται με άλλα προγράμματα και φορείς της ΕΕ (EMCDDA, Ευρωπόλ, Eurojust, Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης της Εγκληματικότητας κ.λπ.), λαμβανομένων υπόψη των ειδικών για κάθε χώρα Τομέων για Δράση Προτεραιότητας.

III. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών παραμένει μία από τις σημαντικότερες μορφές οργανωμένου εγκλήματος και η αποδοτικότερη εγκληματική δραστηριότητα στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Η λεγόμενη «βαλκανική οδός» εξακολουθεί να αποτελεί τον κύριο τρόπο εισόδου της ηρωίνης από το Αφγανιστάν στις ευρωπαϊκές αγορές. Υπολογίζεται ότι 100 περίπου τόνοι ηρωίνης, αξίας που υπερβαίνει την οικονομική παραγωγή διάφορων χωρών των Δυτικών Βαλκανίων σε επίπεδο χονδρικής πώλησης κατά την άφιξη, διέρχονται κατ' έτος από την περιοχή. Η περιοχή αυτή παράγει κάνναβη και συνθετικά ναρκωτικά καθώς και πρόδρομες ουσίες, για την ευρωπαϊκή αγορά και πέραν αυτής.

Κατά την τελευταία εξαετία το προφίλ της περιοχής έχει μεταβληθεί, δεδομένου ότι δύο από τις μεγαλύτερες χώρες είναι πλέον μέλη της ΕΕ, δύο έχουν αποκτήσει καθεστώς υποψήφιας χώρας (η Κροατία και η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας), ενώ η Αλβανία, το Μαυροβούνιο, η Σερβία και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη έχουν υπογράψει Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Το Κοσσυφοπέδιο, σύμφωνα με την UNSCR 1244, αποτελεί χώρο στον οποίο απαιτείται επείγοντως σημαντική βελτίωση, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, και στήριξη από την ΕΕ. Η διαδικασία προσχώρησης έχει διευκολύνει γενικά την προσέγγιση προς το ευρωπαϊκό κεκτημένο και τη βελτίωση του ποινικού νομοθετικού πλαισίου και έχει επιταχύνει την υπογραφή και την επικύρωση όλων των συμβάσεων του ΟΗΕ· σημαντικές βελτιώσεις του νομοθετικού πλαισίου έχουν επιτευχθεί στους τομείς του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, της πρόληψης της τρομοκρατίας και της αντιμετώπισης της διαφθοράς. Ο δικαστικός κλάδος παρουσιάζει ωστόσο ελλείψεις όσον αφορά τη διαμόρφωση σχετικών οργανισμών και από άποψη επαγγελματισμού.

Η αφγανική προέλευση των οπιούχων

Σύμφωνα με την παγκόσμια έκθεση του UNODC για τα ναρκωτικά για το 2008, η αγορά οπίου/ηρωίνης εξακολουθεί να επεκτείνεται από άποψη παραγωγής, με την παγκόσμια καλλιέργεια να παραμένει ελάχιστα κάτω από το μέγιστο επίπεδο παγκόσμιας παραγωγής που διαπιστώθηκε το 1998.

Οι εκτάσεις με καλλιέργειες υπνοφόρου μήκωνος στο Αφγανιστάν αυξήθηκαν κατά 17% το 2007 και έφθασαν τα 193.000 εκτάρια. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη έκταση με καλλιέργειες υπνοφόρου μήκωνος που έχει καταγραφεί ποτέ στο Αφγανιστάν. Το Αφγανιστάν περιλάμβανε το 2007 το 82% των παγκόσμιων εκτάσεων με καλλιέργειες υπνοφόρου μήκωνος. Το Αφγανιστάν αντιπροσώπευε μόνο του το 92% της παγκόσμιας παραγωγής. Η επακόλουθη μείωση των καλλιεργειών το 2008 είναι ενθαρρυντική, αλλά θα πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά ώστε να διατηρηθεί η τάση αυτή. Το αυξημένο ποσοστό εντόπιας μετατροπής οπίου σε ηρωίνη οφείλεται στην αυξημένη εισροή πρόδρομων ουσιών στη χώρα και στη σύσφιγξη των σχέσεων παράνομης διακίνησης με το Πακιστάν, το Ιράν και άλλες γειτονικές χώρες. Το προϊόν εν συνεχεία διακινείται λαθραία και υφίσταται την τελική του επεξεργασία ώστε να εισαχθεί στην επικερδέστερη τελική αγορά, την Ευρώπη.

Η βαλκανική οδός των ναρκωτικών και οι κατασχέσεις

Τα περισσότερα από τα οπιούχα προέλευσης Αφγανιστάν που προορίζονται για την Ευρώπη εξακολουθούν να διακινούνται λαθραία μέσω Πακιστάν, Ιράν, Τουρκίας και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων.

Σύμφωνα με τις εκθέσεις του UNODC, η μετάβαση της παραγωγής στις νότιες επαρχίες του Αφγανιστάν έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη διάθεση των λαθρεμπορών να αξιοποιήσουν τη βαλκανική οδό, ενώ η παράνομη διακίνηση μέσω της οδού του μεταξιού (που διέρχεται από τα Κράτη της Κεντρικής Ασίας, τη Ρωσική Ομοσπονδία ή τις χώρες του Καυκάσου και την Τουρκία για να καταλήξει στην Ευρώπη) παρακμάζει. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 το 60% του συνόλου των κατασχέσεων οπιούχων κατά μήκος της ευρωπαϊκής οδού των Βαλκανίων λάμβανε χώρα στα Δυτικά Βαλκάνια. Η οδός των Δυτικών Βαλκανίων φαίνεται να έχει επανέλθει στην επικαιρότητα τα τελευταία έτη, δεδομένου ότι το 60% περίπου του συνόλου των κατασχέσεων ηρωίνης και μορφίνης το 2006 πραγματοποιήθηκε σε χώρες κατά μήκος της οδού των Δυτικών Βαλκανίων έναντι του 8% το 1996.

Φαίνεται επίσης ότι η οδός του βόρειου Εύξεινου Πόντου, που αρχίζει στο Ιράν και διέρχεται από την Κασπία Θάλασσα, το Αζερμπαϊτζάν, τη Γεωργία και καταλήγει μέσω της Ουκρανίας στη Ρουμανία, χρησιμοποιείται με αυξανόμενη συχνότητα. Θεωρείται ότι η αλλαγή αυτή οφείλεται στη βελτίωση του ελέγχου στα σύνορα μεταξύ Τουρκίας και Βουλγαρίας.

Οι μεγαλύτερες κατασχέσεις οπιούχων παγκοσμίως λαμβάνουν χώρα κατά μήκος της εκτεταμένης οδού των Βαλκανίων (Πακιστάν, Ιράν, Τουρκία, βαλκανικές χώρες). Εάν ληφθούν υπόψη όλα τα οπιούχα (ηρωίνη, μορφίνη και όπιο, εκφρασμένα σε ισοδύναμα οπίου), το 2006 το 37% του παγκόσμιου συνόλου κατασχέθηκε στο Ιράν, ενώ έπονται το Πακιστάν (26%), η Τουρκία (8%) και η Δυτική και Κεντρική Ευρώπη (6%).

Το 2006 οι συνολικές κατασχέσεις οπιούχων αυξήθηκαν κατά 46% στο Πακιστάν, κατά 47% στο Ιράν, κατά 24% στην Τουρκία και κατά 18% κατά μήκος της ευρωπαϊκής οδού των Βαλκανίων (εκτός Τουρκίας).

Η ηρωίνη που διατίθεται στις παράνομες αγορές της Ευρώπης προέρχεται από το Αφγανιστάν και εισάγεται λαθραία στην Ευρώπη μέσω μιας από τις δύο κύριες οδούς : της οδού των Βαλκανίων· της λεγόμενης «οδού του μεταξιού», μέσω της Κεντρικής Ασίας στη Ρωσική Ομοσπονδία και από εκεί στις ευρωπαϊκές χώρες. Η οδός των Βαλκανίων εξακολουθεί να αποτελεί την κύρια οδό που χρησιμοποιείται για την παράνομη εισαγωγή ηρωίνης στην Ανατολική Ευρώπη και εν συνεχεία στη Δυτική Ευρώπη. Η αποκαλούμενη βόρεια οδός των Βαλκανίων, που διέρχεται από την Τουρκία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και εν συνεχεία την Αυστρία, χρησιμοποιήθηκε συχνότερα το 2007, όπως αποδεικνύει η κατάσχεση πλέον των 2,5 τόνων ηρωίνης κατά μήκος της οδού αυτής. Η αποκαλούμενη νότια οδός των Βαλκανίων, που οδηγεί μέσω Ελλάδας, Αλβανίας και Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας στην Ιταλία, φαίνεται να χρησιμοποιήθηκε λιγότερο για παράνομη διακίνηση ναρκωτικών το 2007 απ' ό,τι τα προηγούμενα έτη.

Η περιοδική μετεγκατάσταση των εργαστηρίων μεταποίησης του οπίου συχνά έχει ως αποτέλεσμα τη μεταφορά τους σε ανατολικότερα σημεία των οδών παράνομης διακίνησης και εκτός Ευρώπης. Αυτό δεν είναι λόγος για να θεωρηθεί ότι μειώνεται η απειλή ή ότι καθίσταται λιγότερο επικίνδυνη, όπως αποδεικνύει ο όγκος των κατασχέσεων στην Ευρώπη και στα Βαλκάνια.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι ορισμένες χώρες της περιοχής χρησιμεύουν, σε ορισμένες περιπτώσεις τουλάχιστον, ως σημεία μεταφόρτωσης, στα οποία εισέρχονται μεγαλύτερα φορτία και από τα οποία εξέρχονται μικρότερα δέματα.

Η σχετική μείωση της σημασίας της γαλάζιας οδού από την Αλβανία στη Νότια Ιταλία έχει επιβεβαιωθεί, αλλά δεν είναι βέβαιο ότι θα συνεχισθεί και στο μέλλον.

Η περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων εμπλέκεται επίσης στην παράνομη διακίνηση κοκαΐνης, κυρίως ως ζώνη διαμετακόμισης. Επιπλέον πολλά άτομα προερχόμενα από τη Νοτιοανατολική Ευρώπη συλλαμβάνονται να διακινούν παράνομα κοκαΐνη σε δυτικοευρωπαϊκές χώρες χωρίς να έχουν διαμετακομίσει απαραίτητως οι ίδιοι το προϊόν μέσω των βαλκανικών χωρών. Η εμπλοκή αυτή αντικατοπτρίζει την άνοδο των ποσοστών χρήσης κοκαΐνης στη Δυτική Ευρώπη και εκφράζει την ανάγκη των εγκληματιών να παρεκκλίνουν από την κλασική οδό Νότιας Αμερικής-Δυτικής Αφρικής-Ισπανίας.

Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι αυξάνεται η παραγωγή δισκίων αμφεταμίνης σε παράνομα εργαστήρια της Σερβίας για διανομή στη Μέση Ανατολή και στις χώρες της ΕΕ.

Παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και οργανωμένο έγκλημα

Οι οργανώσεις παράνομης διακίνησης, οι οποίες συχνά ασκούν και άλλες εγκληματικές δραστηριότητες, όπως η εμπορία ανθρώπων και το λαθρεμπόριο, επιδεικνύουν μεγάλη ευελιξία. Προσαρμόζουν τις οδούς τους στις μεταβαλλόμενες πολιτικές και οικονομικές περιστάσεις και περιστάσεις σχετικές με την επιβολή του νόμου.

Σύμφωνα με την Αξιολόγηση της Ευρωπόλ σχετικά με τις Απειλές από το Οργανωμένο Έγκλημα (OCTA) για το 2008, τα ναρκωτικά και η εμπορία ανθρώπων αποτελούν τις επικερδέστερες μορφές παράνομου εμπορίου προς την ΕΕ, ενώ προς την αντίθετη κατεύθυνση τα συνηθέστερα προϊόντα είναι τα ναρκωτικά και τα κλεμμένα οχήματα. Όλες οι διεθνικές εγκληματικές οργανώσεις που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν την οδό των Βαλκανίων είναι υποχρεωμένες να συνεργασθούν με βαλκανικές εγκληματικές οργανώσεις. Ο κεντρικός ρόλος της οδού των Βαλκανίων εντείνεται από το γεγονός ότι όλα τα κράτη μέλη που ευρίσκονται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη έχουν σύνορα με τρίτες χώρες.

Το σημαντικότερο ίσως χαρακτηριστικό του οργανωμένου εγκληματικού δικτύου που εκμεταλλεύεται τις διάφορες οδούς είναι η ικανότητά του να λειτουργεί σε πολυεθνική και πολυεθνική βάση. Η απάντηση των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και της διεθνούς κοινότητας στην ικανότητα αυτή πρέπει να συνίσταται σε διαρκώς μεγαλύτερο συντονισμό της περιφερειακής διάστασης της καταπολέμησης των παράνομων ναρκωτικών.

Ο ακριβής ρόλος των οργανώσεων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στη δυτικοευρωπαϊκή διανομή της ηρωίνης φαίνεται να διαφέρει σημαντικά από τη μία περιοχή στην άλλη και να έχει μεταβληθεί με την πάροδο του χρόνου. Το έγκλημα στα Βαλκάνια υπήρξε επίσης υποπροϊόν των διάφορων φαινομένων που συνδέονται με τη μετά τον κομμουνισμό εποχή καθώς και της σύγκρουσης και της επακόλουθης κατάστασης που προέκυψε από τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας· οι συνθήκες αυτές έχουν αλλάξει ριζικά τα τελευταία έτη. Η περιφερειακή σταθερότητα αυξάνεται, ακόμη και εάν επιβάλλεται να στοχοθετηθεί η ευρέως διαδεδομένη και επίμονη διαπλοκή μεταξύ πολιτικής, επιχειρήσεων και οργανωμένου εγκλήματος και να δοθεί πρωταρχική προτεραιότητα στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η διαφθορά διευκολύνει την παραγωγή και διακίνηση παράνομων ναρκωτικών και, σε συνδυασμό με δικαστικούς θεσμούς που οικοδομούνται ακόμη και επιδέχονται περαιτέρω ενίσχυση και με τις ελλείψεις του κράτους δικαίου, δυσχεραίνει την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Όλες οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχουν διαμορφώσει νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς, ενώ στο πλαίσιο των θεσμικών οργάνων έχουν συσταθεί διάφορα όργανα αρμόδια για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε διάφορα επίπεδα. Ωστόσο, η διαφθορά εξακολουθεί να θεωρείται το κύριο κοινωνικό πρόβλημα της περιοχής, συναντάται δε σε ποικίλα επίπεδα στο εκπαιδευτικό σύστημα και το σύστημα υγείας, σε θέματα δημόσιων συμβάσεων, στους ιδιωτικούς τομείς καθώς και στην επιβολή του νόμου και στο δικαστικό κλάδο.

Παραγωγή ναρκωτικών

Η κάνναβη και τα συνθετικά ναρκωτικά παράγονται απευθείας στην περιοχή. Εγκληματικές οργανώσεις της Νοτιοανατολικής Ευρώπης εμπλέκονται στη διακίνηση και εμπορία των ναρκωτικών αυτών στις εντόπιες αγορές και στη Δυτική Ευρώπη.

Η Αλβανία φαίνεται να αποτελεί την κύρια πηγή κάνναβης που χρησιμοποιείται στην περιοχή, μολονότι πρόσφατοι αριθμοί υποδεικνύουν μείωση της προσφοράς (η πλέον πρόσφατη έκθεση προόδου ενόψει της προσχωρήσεως στην ΕΕ αναφέρει ότι η εντόπια καλλιέργεια κάνναβης έχει μειωθεί κατά 70% και η τιμή έχει αυξηθεί).

Τα αποτελέσματα αυτά είναι δυνατόν να δικαιολογηθούν από τη συνεργασία μεταξύ αλβανικών και ιταλικών αρχών επιβολής του νόμου, χάρη στην οποία επιτεύχθηκε μείωση της ροής ναρκωτικών που διέρχεται τα σύνορα μεταξύ των δύο χωρών. Επιπλέον στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες υπάρχει τάση κατανάλωσης της ισχυρότερης ποικιλίας *sinsemilla* που καλλιεργείται επιτόπου σε εσωτερικούς χώρους, αντί της κατανάλωσης εισαγόμενων προϊόντων, πράγμα που ενδέχεται να επηρεάζει την αγορά των Δυτικών Βαλκανίων.

Όσον αφορά τις πρόδρομες ουσίες, σε ορισμένες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων έχει κατασχεθεί οξικός ανυδρίτης, ενώ καμία από τις χώρες αυτές δεν παράγει ούτε εισάγει νόμιμα την εν λόγω χημική ουσία. Έχουν κατασχεθεί επίσης εφεδρίνη που προοριζόταν για την παραγωγή μεθαμφεταμίνης στα Βαλκάνια καθώς και ΡΜΚ στην Κροατία με προορισμό τις Κάτω Χώρες και την Ιταλία για χρήση στην παραγωγή *ecstasy*.

Ζήτηση ναρκωτικών

Οι εκθέσεις των μίνι Ομάδων του Δουβλίνου υποδεικνύουν ότι η κατανάλωση ναρκωτικών αποτελεί όλο και περισσότερο πρόβλημα στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Η κατανάλωση κάνναβης είναι δημοφιλής, η κατανάλωση οπιούχων αυξάνεται και διαπιστώθηκε άνοδος της τάσης για χρήση συνθετικών ναρκωτικών. Οι στατιστικές όσον αφορά την κατάχρηση ναρκωτικών και την τοξικομανία είναι πάντως σε κάποιες περιπτώσεις ανακριβείς ή δεν υπάρχουν καθόλου.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του UNODC, το επίπεδο της χρήσης ναρκωτικών στην περιοχή φαίνεται μάλλον χαμηλό σε σύγκριση με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Αυτό θεωρείται ως ένδειξη του ότι η παράνομη διακίνηση διενεργείται από καλά οργανωμένες ομάδες που επιδιώκουν τα υψηλότερα δυνατά κέρδη και όχι από ένα χαλαρό δίκτυο λαθρεμπόρων που «αφήνουν» κάποια από τα προϊόντα στις τοπικές κοινότητές τους.

Παρά τα ανωτέρω, η τοπική κατανάλωση ναρκωτικών δημιουργεί κάποιες ανησυχίες. Σύμφωνα με ένα ερευνητικό σχέδιο HUMSEC¹, η κατάχρηση κοκαΐνης και διεγερτικών τύπου αμφεταμίνης (ATS), όπως το ecstasy, η αμφεταμίνη και η μεθαμφεταμίνη, αυξάνεται, ενώ η κάνναβη είναι ευρέως διαδεδομένη, με ανεκτική στάση της νεολαίας απέναντί της. Άλλος λόγος ανησυχίας είναι η αυξανόμενη τοπική κατανάλωση οπιούχων. Η ροή σχετικά φθηνής ηρωΐνης μέσω της περιοχής, σε συνδυασμό με το ποσοστό ανεργίας και την ελλιπή κοινωνική πρόνοια, συμβάλλει στη διάδοση του εθισμού μεταξύ των νέων ηλικίας 16 έως 25 ετών και στην αύξηση του κινδύνου μόλυνσης από HIV/AIDS.

Η Κροατία είναι η πρώτη από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που εκπόνησε εθνική έκθεση σχετικά με τα ναρκωτικά για το EMCDDA, το 2007. Από την έκθεση προέκυψε ότι η κατάχρηση ναρκωτικών στη χώρα αυξήθηκε από 0,9 ναρκομανείς ανά 1.000 κατοίκους το 1990 σε 2,7 το 1999 (στο πλαίσιο του συστήματος απεξάρτησης των ναρκομανών καταχωρούνται περίπου 850 περιπτώσεις εθισμού στα οπιούχα ετησίως από το 1999). Η επόμενη έκθεση της Κροατίας υποβλήθηκε το 2008.

Η Αλβανία ήταν η επόμενη χώρα που εκπόνησε, το 2009, εθνική έκθεση σχετικά με τα ναρκωτικά που εγκρίθηκε από το EMCDDA.

Τον Ιανουάριο του 2008 δρομολογήθηκε ένα σχέδιο του EMCDDA με συμμετοχή των άλλων χωρών των Δυτικών Βαλκανίων προκειμένου να εκτιμηθεί η ικανότητα των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων να δημιουργήσουν σύστημα πληροφοριών για τα ναρκωτικά συμβατό με το EMCDDA.

Εν προκειμένω είναι επίσης αξιοσημείωτη η συνεχιζόμενη εκτέλεση του ευρωπαϊκού σχεδίου έρευνας στα σχολεία όσον αφορά το αλκοόλ και τα λοιπά ναρκωτικά (ESPAD) σε όλες τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων (εκτός Αλβανίας). Με το σχέδιο αυτό επιδιώκεται η συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τη χρήση ουσιών μεταξύ ευρωπαίων σπουδαστών ηλικίας 15-16 ετών ώστε να παρακολουθούνται οι τάσεις εντός και μεταξύ των διάφορων χωρών. Ο γενικός σκοπός του σχεδίου ESPAD είναι να χαρτογραφηθεί η κατάχρηση ουσιών από τους εφήβους στην Ευρώπη προκειμένου να αναπτυχθούν περαιτέρω σχετικές πολιτικές.

x x x

¹ http://www.etc-graz.at/cms/fileadmin/user_upload/humsec/Workin_Paper_Series/Working_Paper_Anastasijevic.pdf

Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων έχουν προοδεύσει όσον αφορά την εφαρμογή του προγράμματος δράσης του 2003, με τη στήριξη ενωσιακών μέσων (λ.χ. IPA, CARDS, PHARE, TAIEX) καθώς και χάρη στη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το EMCDDA, τους οργανισμούς του ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων και τους οργανισμούς περιφερειακής συνεργασίας. Οι εθνικές προσπάθειες, σε συνδυασμό με τη διεθνή στήριξη, έχουν ενισχύσει περαιτέρω την περιφερειακή ικανότητα για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών και της συναφούς εγκληματικότητας. Έχει σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τον έλεγχο των συνόρων, μεταξύ άλλων μέσω ολοκληρωμένης στρατηγικής διαχείρισης των συνόρων σε αεροδρόμια, λιμένες, σιδηροδρομικό και οδικό δίκτυο, ενώ έχει βελτιωθεί η διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ υπηρεσιών επιβολής του νόμου, η οποία περιλαμβάνει ανταλλαγή πληροφοριών και επιχειρησιακή συνεργασία. Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων εξακολουθούν ωστόσο να χρειάζονται τη συνεργασία με την ΕΕ και τη στήριξή της, που θα πρέπει να είναι ακόμη καλύτερα προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις της συνεχιζόμενης ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της περιοχής και της ενισχυμένης αμοιβαίας συνεργασίας των χωρών της. Το παρόν αναθεωρημένο πρόγραμμα δράσης θα πρέπει να προσφέρει ενημερωμένο σχετικό πλαίσιο.

IV. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Απαιτείται η ανάπτυξη βαθύτερης περιφερειακής διάστασης της συνεργασίας ώστε να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικότερα τα πολυεθνικά οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα που ελέγχουν την προσφορά ναρκωτικών στην περιοχή. Θα πρέπει συνεπώς να ενθαρρυνθούν οι προσπάθειες περιφερειακού συντονισμού στον τομέα αυτό, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης αποφυγής των αλληλεπικαλύψεων και εξασφάλισης συνοχής και συντονισμού με τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες που στηρίζονται ή χρηματοδοτούνται από την ΕΕ.

Η οικείωση από τις χώρες της περιοχής και από την περιοχή ως σύνολο αποτελεί το κλειδί της επιτυχίας οποιασδήποτε σχετικής πρωτοβουλίας.

A. Στρατηγικός σχεδιασμός

Είναι ζωτικής σημασίας η διεξαγωγή επισκόπησης σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο ώστε να εξασφαλισθεί ότι λαμβάνονται υπόψη όλες οι πτυχές του προβλήματος και ότι τόσο οι εθνικοί όσο και οι προερχόμενοι από δημόσιες και ιδιωτικές εξωτερικές πηγές πόροι διατίθενται σε τομείς δραστηριοτήτων με προτεραιότητα. Θα εφαρμοσθεί διαρθρωμένη προσέγγιση η οποία θα εξασφαλίζει τη σύμπραξη όλων των τοπικών και διεθνών ενδιαφερομένων ώστε να υπάρξει ενεργός συνεργασία και να αποφευχθούν οι αλληλεπικαλύψεις. Οι εθνικές στρατηγικές για τα ναρκωτικά πρέπει να επιδιώκουν την αύξηση της ικανότητας των διάφορων χωρών να υιοθετήσουν το κεκτημένο της ΕΕ και να δρουν στο πλαίσιο των δομών διεθνούς συνεργασίας· οι δυνατότητες κάθε δομής περιφερειακής συνεργασίας ως πλατφόρμας ενημέρωσης, συζήτησης προσανατολισμού και συντονισμού θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθούν πλήρως, μεταξύ άλλων με τη στήριξη της ΕΕ.

Οι δραστηριότητες δυνάμει του παρόντος προγράμματος δράσης θα περιλαμβάνουν, ανάλογα με τις ανάγκες :

- την παροχή συνδρομής προς κυβερνητικούς φορείς, σε συντονισμό με άλλους παράγοντες, για την ανάπτυξη και εφαρμογή εθνικών στρατηγικών κατευθυντήριων σχεδίων και προγραμμάτων δράσης που θα καλύπτουν τη μείωση τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης· επιβάλλεται η εφαρμογή των υφιστάμενων στρατηγικών,
- την παροχή συνδρομής προς κυβερνήσεις για τη σύσταση ή την περαιτέρω ενίσχυση οριζόντιων συντονιστικών φορέων για τα ναρκωτικά, μεταξύ άλλων προκειμένου να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των οργανισμών που είναι επιφορτισμένοι με τη μείωση της προσφοράς και της ζήτησης,
- την παροχή συνδρομής προς κυβερνητικούς φορείς, σε συντονισμό με άλλους παράγοντες της περιοχής, για την ανάπτυξη και εφαρμογή μιας σφαιρικής περιφερειακής στρατηγικής· θα μπορούσαν να θεσπισθούν κατάλληλα κριτήρια αναφοράς και δείκτες ώστε να παρακολουθείται και να αξιολογείται η πρόοδος της περιφερειακής συνεργασίας· εν προκειμένω η Γραμματεία του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας μπορεί να αναλάβει το ρόλο αυτό στο πλαίσιο της εντολής της,

- τη συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για την εξασφάλιση συνοχής και συμπληρωματικότητας, ώστε να εφαρμόζονται αποτελεσματικά οι δραστηριότητες χωρίς να αλληλεπικαλύπτονται,
- τη συστηματική διοργάνωση, με δέουσα στήριξη της ΕΕ, κοινών συνεδριάσεων τοπικών οργανισμών καταπολέμησης των ναρκωτικών/εθνικών συντονιστών για θέματα ναρκωτικών, τόσο μεταξύ τους όσο και με αρμόδιους φορείς της ΕΕ, λ.χ. συνεδριάσεων της τρώικας ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων και/ή των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών της ΕΕ,
- την παροχή συνδρομής προς τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων για τη σύσταση δικτύου σημείων επαφής παρόμοιου προς τα σημεία επαφής RETOX του EMCDDA· θα πρέπει να εξασφαλισθούν - να διαμορφωθούν και να στηρίζονται - τυπικό δίκτυο και ρυθμιστικό πλαίσιο επικοινωνίας,
- την εφαρμογή των δράσεων και των προτεραιοτήτων που συμφωνήθηκαν κατά τη Διάσκεψη για το Οργανωμένο Έγκλημα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο στις 25 Νοεμβρίου 2002,
- τη διεξαγωγή τακτικών αξιολογήσεων και εκτιμήσεων βάσει σαφών κριτηρίων,
- την περαιτέρω ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων και πρακτικών που έχουν αποκτηθεί και στις δύο περιοχές όσον αφορά τη μείωση της ζήτησης και της προσφοράς.

B. Νομοθεσία και ανάπτυξη θεσμών

Η δήλωση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών καθώς και το κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο της καταπολέμησης των ναρκωτικών, τόσο από πλευράς νομοθεσίας όσο και από πλευράς επιχειρησιακών δυνατοτήτων και δράσεων, πρέπει να αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί το πρόγραμμα δράσης.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο προσδιορισμός του ρόλου των διαφόρων υπηρεσιών επιβολής του νόμου, μέσω της νομοθεσίας και του καθεστώτος λειτουργίας, ώστε να είναι συμπληρωματικές και να μπορούν να συνεργάζονται αποτελεσματικά. Επίσης σημαντικός είναι ο καθορισμός του νομοθετικού πλαισίου για τη διασυνοριακή συνεργασία των υπηρεσιών, όπως στην περίπτωση ελεγχόμενων παραδόσεων.

Κατά την επιβολή ποινών, εξάλλου, θα πρέπει να υπάρχει διάκριση μεταξύ εκείνων που διαπράττουν σοβαρά εγκλήματα και των τοξικομανών που ενδέχεται να χρειάζονται ιατρική περίθαλψη και όχι ποινές φυλάκισης.

Οι δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνουν:

- η συνέχιση της συμβολής στην ευθυγράμμιση της νομοθεσίας προς τα πρότυπα της ΕΕ και στην εφαρμογή της,
- η συνδρομή για την εφαρμογή των σχετικών Συμβάσεων των ΗΕ, περιλαμβανομένης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος,
- η υποστήριξη των δικαστικών συστημάτων ώστε να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα τα σχετικά με τα ναρκωτικά, π.χ. βελτιώνοντας την οργάνωσή τους και παρέχοντας κατάρτιση σε εισαγγελείς και δικαστές, καθώς και να εξασφαλίσουν, μεταξύ άλλων, το σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων,
- η ανάπτυξη ικανοτήτων, προκειμένου να ενισχυθούν οι τοπικές αρχές στον αγώνα τους κατά του οργανωμένου εγκλήματος και των ναρκωτικών
- η συνδρομή στην προσπάθεια να ευαισθητοποιηθεί και να ενεργοποιηθεί η κοινωνία των πολιτών στους τομείς της πρόληψης, μείωσης της βλάβης, αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, καθώς και στην καταπολέμηση των ναρκωτικών εν γένει, περιλαμβανομένης και της υλοποίησης έργων,
- η ανάπτυξη προγραμμάτων για την ενίσχυση της ακεραιότητας των δικαστικών, των αστυνομικών και των κυβερνητικών υπαλλήλων, η ανάπτυξη και εφαρμογή εθνικών προγραμμάτων καταπολέμησης της διαφθοράς, σε συνάρτηση με το λαθρεμπόριο ναρκωτικών,
- η δημιουργία ή ενίσχυση ανεξάρτητων αρχών για τη διεξαγωγή ερευνών όσον αφορά δικαστές και εισαγγελείς υπόπτους εγκληματικών δραστηριοτήτων,
- η βελτίωση του σωφρονιστικού συστήματος και τη δημιουργία κανόνων διαχείρισης των φυλακών.

Γ. Μείωση της ζήτησης και παρακολούθηση

Όλα τα προγράμματα και οι δράσεις που υπάγονται στο παρόν πρόγραμμα δράσης θα βασισθούν στη διακήρυξη των κατευθυντήριων αρχών για τη μείωση της ζήτησης όπως εγκρίθηκε από την UNGASS καθώς και στο αντίστοιχο πρόγραμμα δράσης. Επιπροσθέτως, η πείρα της ΕΕ και των κρατών μελών στον τομέα της μείωσης της ζήτησης καθώς και της ανάλυσης και των εμπειριών του ΕΚΠΙΝΤ (Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας) καθώς και οι στόχοι που τίθενται στο Πρόγραμμα Δράσης της ΕΕ κατά των Ναρκωτικών θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως πολύτιμη βάση συνεργασίας.

Άλλοι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ανάπτυξη δραστηριοτήτων είναι:

- η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, η οποία μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στη ζήτηση ναρκωτικών·
- η ικανότητα των προμηθευτών και των εμπόρων να δημιουργούν ζήτηση ναρκωτικών·
 - μια σχετική έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τη ζήτηση ναρκωτικών η οποία αποδυναμώνει την ανάλυση που απαιτείται για την αποτελεσματική δράση·
 - η ανάγκη να αναπτυχθεί μια βιώσιμη κυριότητα των δραστηριοτήτων.

Ένα από τα κύρια ευρήματα της μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την παγκόσμια αγορά παράνομων ναρκωτικών από το 1998 και μετά, που κυκλοφόρησε το Μάρτιο του 2009, είναι μια σαφής αδυναμία του διεθνούς συστήματος να συλλέξει δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών. Ενώ η ΕΕ έχει επενδύσει μεγάλα ποσά για να αναπτύξει περαιτέρω τις δραστηριότητές της για την παρακολούθηση των ναρκωτικών μέσω του ΕΚΠΙΝΤ, σε παγκόσμιο επίπεδο δεν είναι ρεαλιστικό να αναμένουμε τη δημιουργία παρόμοιων μηχανισμών πληροφόρησης.

Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες στα πλαίσια του παρόντος προγράμματος θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- υποστήριξη δραστηριοτήτων που έχουν ως στόχο τη μείωση της ζήτησης και απευθύνονται σε πληθυσμιακές ομάδες υψηλού κινδύνου,
- βελτίωση των ιατρικών υπηρεσιών για τους κρατούμενους και τα συναφή μέτρα αποκατάστασης και πρόληψης για τα ναρκωτικά δραστών και την εγκατάσταση και εφαρμογή των εναλλακτικών της φυλάκισης νομοθεσία·
- υποστήριξη της πρόληψης της χρήσης ναρκωτικών, της κοινωνικής προστασίας, της αποκατάστασης των ναρκομανών, περιορισμός των κινδύνων,
- ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους δείκτες για τη χρήση και κατάχρηση ναρκωτικών καθώς και σχετικά με τις επιπτώσεις τους στην υγεία και την κοινωνία,
- ανταλλαγή πληροφοριών για προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης και πρόληψης μέσω των υφισταμένων διαύλων, π.χ. του ΕΚΠΙΝΤ και του δικτύου REITOX (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία)· η Επιτροπή θα συνεχίσει να υποστηρίζει το ΕΚΠΙΝΤ, βοηθώντας τις χώρες να δημιουργήσουν/ να ενισχύσουν εθνικά κομβικά σημεία (ΕΚΣ) και εθνικά δίκτυα πληροφόρησης για τα ναρκωτικά, κάνοντας προπαρασκευαστικές ενέργειες που να επιτρέπουν στη χώρα να μετάσχει στο ΕΚΠΙΝΤ·

- στήριξη προγραμμάτων και καμπάνια με στόχο την ενημέρωση για τους κινδύνους από τα ναρκωτικά και την ευαισθητοποίηση του κοινού, μεταξύ άλλων και με έργα που εμπλέκουν την κοινωνία των πολιτών·
- μεθοδολογική, οικονομική και επιστημονική στήριξη για τη δημιουργία ηλεκτρονικών συστημάτων συλλογής δεδομένων που συνδέονται με τα ναρκωτικά·
- στήριξη για γενική πληθυσμιακή έρευνα σχετικά με τη χρήση παράνομων ναρκωτικών, με σκοπό την εκπλήρωση του δείκτη του ΕΚΠΙΝΤ «Χρήση ναρκωτικών στον γενικό πληθυσμό»·
- στήριξη προς τη βελτίωση της ικανότητας κάθε χώρας για συλλογή αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων γύρω από το φαινόμενο των ναρκωτικών (παραγωγή, κατασχέσεις, εγκλήματα συναφή με τα ναρκωτικά, ζήτηση ναρκωτικών)·
- στήριξη της επένδυσης κρατών, ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων στην έρευνα ζητημάτων συναφών με τα ναρκωτικά, την ανάπτυξη ικανοτήτων, τη διακίνηση ναρκωτικών, την εγκληματολογία, με γενικό στόχο την καλύτερη κατανόηση των φαινομένων και την καλύτερη στόχευση των απαντήσεων
- τα έργα που θα αναπτυχθούν θα πρέπει να χρησιμοποιούν δεόντως ως βάση τις προηγούμενες δραστηριότητες αδελφοποίησης.

Δ. Συνεργασία στο πλαίσιο της επιβολής του νόμου και δικαστική συνεργασία

Η συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών της δυτικής Βαλκανικής στα πλαίσια της επιβολής του νόμου και στο δικαστικό τομέα θα διεξάγεται σύμφωνα με τα πρότυπα και τους κανόνες των Ηνωμένων Εθνών στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, και ειδικότερα: της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών (Σύμβαση της Βιέννης του 1988) καθώς και σύμφωνα με τα μέτρα προώθησης της δικαστικής συνεργασίας (έκδοση, αμοιβαία δικαστική συνδρομή, διαβίβαση δικογραφιών, κατάρτιση και άλλες μορφές συνεργασίας, ελεγχόμενη παράδοση κ.λπ.), όπως εγκρίθηκαν από την έκτακτη σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (UNGASS). Οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αγώνα κατά της παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών. Επίσης, αποτελούν συνήθως την πρώτη επαφή των τοξικομανών με τις επίσημες αρχές. Η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, καθώς και των υποστηρικτικών εγκληματολογικών εργαστηρίων, είναι ζωτική για την καταπολέμηση των εγκληματικών πτυχών των ναρκωτικών.

Το δικαστικό σύστημα στις χώρες της περιοχής πρέπει να παρουσιάζει συνοχή ως προς την προσέγγιση των εγκληματιών, ώστε το επίπεδο των ποινών να μην έχει αρνητική επιρροή επί των προσπαθειών που καταβάλλονται για την καταπολέμηση της διακίνησης και των συναφών εγκλημάτων, δημιουργώντας αδύνατα σημεία εντός και μεταξύ των χωρών.

Η παρατήρηση έχει δείξει ότι οι κύριες προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν τα προγράμματα βοήθειας της ΕΕ περιλαμβάνουν τις προσπάθειες των τοπικών αρχών επιβολής του νόμου με στόχο να ασπασθούν τεχνικές καινοτομίες και κατάρτιση, να δρομολογήσουν καινοτόμες και πρωτοπόρες ερευνητικές προσεγγίσεις και να υιοθετήσουν μια περιφερειακή προσέγγιση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα δώσει την πλήρη υποστήριξή της στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, οικονομικά, τεχνικά και στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας, ώστε να μεταρρυθμίσουν το τομέα της ασφάλειας και τα δικαστικά τους συστήματα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εταίροι, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες πρωτοβουλίες της ΕΕ, και ιδίως την κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση έργων, θα εξετάσουν:

- την υποστήριξη επιχειρησιακών σχεδίων με στόχο την καταπολέμηση της προσφοράς ναρκωτικών και την εξάρθρωση οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που εμπλέκονται στη διακίνησή τους,
- την υποστήριξη του εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και των μεθόδων λειτουργίας (στρατηγική και επιχειρησιακή ανάλυση πληροφοριών, ανάλυση κινδύνων, ερευνητικές διαδικασίες και συλλογή, ανάλυση, ανταλλαγή, διάδοση και χρήση πληροφοριών, προώθηση ενιαίου μοντέλου στατιστικών για κατασχέσεις ναρκωτικών),
- την υποστήριξη για τη βελτίωση των διασυνοριακών μέτρων ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένης ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη διαχείριση των συνόρων σε αερολιμένες, λιμένες, σιδηροδρόμους και δρόμους και κυρίως σε σημεία συμφόρησης των μεταφορών, μέσω σχεδίων και προγραμμάτων,
- την προώθηση της διαπεριφερειακής συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών και της επιχειρησιακής συνεργασίας με στόχο τη βελτίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, και μεταξύ αυτών και των αρχών των κρατών μελών της ΕΕ,
- προώθηση κοινών ερευνητικών ομάδων με σκοπό να επεκταθούν, να εγκαινιασθούν, να αναπτυχθούν ή να βελτιωθούν ειδικά προγράμματα κατάρτισης για το προσωπικό επιβολής του νόμου, περιλαμβανομένων των εισαγγελέων, ανακριτών και του προσωπικού των τελωνείων, καθώς και λοιπού προσωπικού που είναι επιφορτισμένο με την αποτροπή, την εξιχνίαση και τον έλεγχο αδικημάτων του οργανωμένου εγκλήματος,
- τη στήριξη του εκσυγχρονισμού, την προώθηση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εγκληματολογικών εργαστηρίων της ΕΕ και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων,

- την ανάπτυξη δικτύου ναρκωτικών για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα ναρκωτικά, μεταξύ των ευρωπαϊκών υπηρεσιών, και ιδίως της ΕΥΡΩΠΟΛ και της Eurojust και των τοπικών υπηρεσιών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών,
- τη στήριξη των προγραμμάτων κατάρτισης, την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών, τις εκπαιδευτικές επισκέψεις μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου στην περιοχή,
- την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων μεγάλης απήχησης για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών μέσω των βαλκανικών οδών της περιοχής, αξιοποιώντας πλήρως την ΕΥΡΩΠΟΛ και άλλες περιφερειακές πρωτοβουλίες εφόσον αυτό είναι νομικώς δυνατόν,
- την ενθάρρυνση και διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ υπηρεσιών (Αστυνομία, Τελωνεία, Δικαιοσύνη, Υγεία),
- την προώθηση της χρησιμοποίησης της τεχνικής της «ελεγχόμενης παράδοσης» καθώς και άλλων ειδικών ερευνητικών μεθόδων και έκδοση εθνικής νομοθεσίας εφόσον απαιτείται, καθώς και προώθηση της κατάρτισης και της στήριξης των υπηρεσιών επιβολής του νόμου και των δικαστικών υπηρεσιών,
- την υποστήριξη αποφασιστικής δράσης κατά ατόμων και συμμοριών εγκληματιών, περιλαμβανομένης της κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων και ειδικευμένων δικαστηρίων για την εκδίκαση υποθέσεων που αφορούν τα ναρκωτικά και άλλα σοβαρά εγκλήματα,
- ανάπτυξη δικτύου δικαστικής συνεργασίας, εργαλεία αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής που πρέπει να προωθηθούν ώστε να διευκολυνθεί η δικαστική συνεργασία σε περιφερειακό επίπεδο,
- την ανάπτυξη εθνικών πυρήνων επαφής όσον αφορά την επιβολή του νόμου για τα ναρκωτικά καθώς και συντονιστικών μονάδων για τα ναρκωτικά, και τη δημιουργία Εθνικών Κέντρων Τεκμηρίωσης, Ενημέρωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά,
- ανάπτυξη ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών για νέες ψυχοτρόπους ουσίες στα Δυτικά Βαλκάνια,
- στήριξη της συνδρομής για την ανάπτυξη ικανοτήτων (κατάρτιση, καθοδήγηση και ανάπτυξη υποδομής) και υλικοτεχνική υποστήριξη για το προσωπικό των συνόρων και των τελωνείων.

Ε. Έλεγχος πρόδρομων ουσιών και βασικών χημικών ουσιών

Όλα τα μέτρα που λαμβάνονται στα πλαίσια του παρόντος προγράμματος δράσης πρέπει να είναι σύμφωνα προς το άρθρο 12 της Σύμβασης της Βιέννης του 1988 και προς τα μέτρα που εγκρίθηκαν από την Πολιτική Δήλωση της UNGASS. Το Διεθνές Όργανο Ελέγχου των Ναρκωτικών των Ηνωμένων Εθνών (INCB) διαδραματίζει ειδικό ρόλο όσον αφορά την εφαρμογή τους.

Λόγω της φύσης τους ο έλεγχος των πρόδρομων ουσιών μπορεί να αποβεί δύσκολος, αφού οι περισσότερες είναι αναγκαίες για νόμιμες και διαδεδομένες χρήσεις. Η νομική και τεχνική συνδρομή που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ιδίως στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE είναι πολύ χρήσιμη για τα κράτη της Βαλκανικής. Οι τελωνειακές υπηρεσίες, σε συνεργασία με τις υγειονομικές αρχές, τις αρχές έκδοσης αδειών και την αστυνομία, έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο για την καταπολέμηση της εκτροπής πρόδρομων ουσιών με τους εξής τρόπους :

- εξασφαλίζοντας κατάλληλο εκ των προτέρων έλεγχο των αποστολών πρόδρομων ουσιών, ενόσω οι αποστολές βρίσκονται ακόμα στο τελωνειακό έδαφός τους,
- συγκεντρώνοντας και αναλύοντας πληροφορίες ώστε να αποκτήσουν ειδικές γνώσεις και έτσι να προβλέπουν τις τάσεις εκτροπής,
- ανταλλάσσοντας πληροφορίες σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο,
- ενθαρρύνοντας και παρέχοντας βοήθεια προς τις χώρες της Βαλκανικής που έχουν αποφασίσει να εφαρμόσουν τον εθελοντικό κώδικα δεοντολογίας του INCB για τη χημική βιομηχανία, μεταξύ άλλων και για τη σύναψη μνημονίων συμφωνίας με τους ενδιαφερόμενους, προκειμένου να προληφθεί η εκτροπή προδρόμων χημικών ουσιών προς την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών καθώς και για τον εντοπισμό υπόπτων φορτίων,
- διατηρώντας κατάλογο αρμόδιων αρχών, καθώς και δίκτυο υπευθύνων για τον έλεγχο των πρόδρομων ουσιών, ο οποίος θα ενημερώνεται τακτικά,

Θα μπορούσε να παρασχεθεί στήριξη στους εξής τομείς :

- κατάρτιση των υπαλλήλων των κρατών των Δυτικών Βαλκανίων οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο των πρόδρομων ουσιών στο διοικητικό πεδίο και στο πεδίο επιβολής του νόμου. Η κατάρτιση αυτή, η οποία θα ήταν σκόπιμο να υποστηρίζεται από την κατάλληλη νομοθεσία, θα πρέπει να περιλαμβάνει κυρίως συνδρομή για την έκδοση νομοθεσίας σχετικά με τον έλεγχο των πρόδρομων ουσιών και για τις εγκληματολογικές τεχνικές καταπολέμησης της εκτροπής πρόδρομων ουσιών (ο ρόλος της ΕΥΡΩΠΟΛ είναι ιδιαίτερα σημαντικός),
- ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών συστημάτων για τον έλεγχο των πρόδρομων ουσιών, κυρίως όσον αφορά τις πληροφορίες, λόγω χάρη μηχανισμών για την εκτίμηση της παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις ελεγχόμενες ουσίες, τις ποσότητες που όντως παράγονται και τις ανάγκες των νόμιμων βιομηχανιών,
- προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών και περαιτέρω ανάπτυξη συστημάτων επιτήρησης και διερεύνησης μορφών εκτροπής, με ιδιαίτερη έμφαση στις δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι περιφερειακοί φορείς,

- ανάδρομες έρευνες στον τομέα των αποστολών πρόδρομων ουσιών και κυρίως στήριξη για την έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών, διεθνή συνεργασία, πολιτική γνωριμίας του καθενός με τους εταίρους του και πολυτομεακή προσέγγιση,
- προώθηση της ανταλλαγής πρακτικών εμπειριών στον τομέα του ελέγχου πρόδρομων ουσιών με στόχο την αποτελεσματικότερη συνεργασία τόσο στην περιοχή όσο και με την ΕΕ,
- παροχή συμβουλών σχετικά με νομικούς και επιχειρησιακούς μηχανισμούς επιτήρησης με στόχο την αποφυγή της εκτροπής και διακίνησης πρόδρομων ουσιών.

ΣΤ. Ξέπλυμα χρημάτων

Οι δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης της Βιέννης του 1988 και οι στόχοι που έθεσε η UNGASS σχετικά με τη θέσπιση εθνικής νομοθεσίας και προγραμμάτων, καθώς και ειδικών μέτρων, για το ξέπλυμα χρημάτων, εξακολουθούν να ισχύουν.

Οι περισσότερες από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχουν θεσπίσει νομοθεσία κατά του ξεπλύματος χρημάτων, ενώ έχουν συσταθεί και Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών. Ωστόσο, χρειάζεται ακόμη αρκετή δουλειά για την εφαρμογή της νομοθεσίας και το συντονισμό των δραστηριοτήτων των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ).

Θα μπορούσαν να εξεταστούν τα εξής συγκεκριμένα μέτρα :

- υποστήριξη δραστηριοτήτων καταπολέμησης του ξεπλύματος χρημάτων και εντοπισμού, δέσμευσης, κατάσχεσης και δήμευσης προσόδων που προέρχονται από την παραγωγή, τη διακίνηση και την εμπορία ναρκωτικών.
- υλοποίηση των δεσμεύσεων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρημάτων που αναλήφθηκαν κατά τη Διάσκεψη του Λονδίνου της 25ης Νοεμβρίου 2002,
- υλοποίηση των συστάσεων της Ομάδας Διεθνούς Χρηματοοικονομικής Δράσης για το Ξέπλυμα Χρημάτων (FATF) και της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας, καθώς και βοήθεια για την ενίσχυση των ΜΧΠ,

- στήριξη σε δραστηριότητες υλοποίησης των συστάσεων που προέκυψαν από τις αξιολογήσεις της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων Moneyval για την αξιολόγηση του ξεπλύματος χρημάτων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης,
- παροχή κατάλληλης εκπαίδευσης στο δημόσιο, τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό τομέα,
- διοργάνωση σεμιναρίων για Οικονομική Ανάλυση, Ανάλυση Οικονομικών Συναλλαγών και Ξέπλυμα Χρήματος, με την βοήθεια της ΕΥΡΩΠΟΛ.

X X X

Το παρόν Σχέδιο Δράσης θα συμπληρώνεται από ένα πρόγραμμα εργασίας / ημερολόγιο εκδηλώσεων που θα καταρτίζεται για κάθε Προεδρία και η υλοποίησή του θα εξετάζεται κατά προτεραιότητα στις συναντήσεις διαλόγου των εταίρων των Δυτικών Βαλκανίων με την τρόικα της Οριζόντιας Ομάδας για τα ναρκωτικά και άλλους αρμόδιους οργανισμούς. Το 2013 μπορεί να εξετασθεί το ενδεχόμενο πραγματοποίησης μιας υψηλού επιπέδου εκδήλωσης για την επισκόπηση της συνολικής εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης από το 2003.

ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η προσοχή της ΕΕ στο ζήτημα των ναρκωτικών στα Δυτικά Βαλκάνια έχει μεταφρασθεί σε συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις.

Η Επιτροπή επανέλαβε τη δέσμευσή της για την ευρωπαϊκή προοπτική των Δυτικών Βαλκανίων και για τη σταθερότητα και την ασφάλεια των χωρών αυτών με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τα Δυτικά Βαλκάνια, το Μάρτιο του 2008.

Στο πλαίσιο της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, η ευρωπαϊκή προοπτική για τις χώρες αυτές έχει καταστεί περισσότερο ορατή και συγκεκριμένη, η δε Επιτροπή καταβάλλει ιδιαίτερη προσπάθεια για να στηρίξει την ενίσχυση του κράτους δικαίου. Γι' αυτό, σημαντικό μέρος της συνολικής κοινοτικής βοήθειας προς την περιοχή επιφυλάσσεται για τον τομέα της δικαιοσύνης, ελευθερίας και ασφάλειας. Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής, ο αγώνας κατά των ναρκωτικών είναι μια σημαντική προτεραιότητα.

Οι εταιρικές σχέσεις προχώρησης και οι ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις για τις χώρες της περιοχής επισημαίνουν συγκεκριμένες προτεραιότητες για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, μεταξύ των οποίων η έγκριση και η εφαρμογή εθνικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης· η βελτίωση της κατάρτισης, της διαχείρισης και του εξοπλισμού των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου· ο καλύτερος εθνικός και διεθνής συντονισμός με άλλους εμπλεκόμενους φορείς· μεγαλύτερη διαφάνεια στις κατασχέσεις.

Όλες οι υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες συνοδεύονται στην πορεία προς την κατεύθυνση της εφαρμογής του κεκτημένου της ΕΕ στον τομέα αυτό, με τη βοήθεια της **κοινοτικής χρηματοδοτικής ενίσχυσης**.

Από το 2007, η προενταξιακή χρηματοδότηση της ΕΕ διοχετεύεται μέσω ενός μόνο ενοποιημένου μηχανισμού, του ΜΠΒ. Ο νέος **ΜΠΒ** (Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας) είναι ο βασικός μηχανισμός για την περίοδο προ της ένταξης στην ΕΕ και έχει σχεδιαστεί για να παρέχει ενίσχυση τόσο στις υποψήφιες όσο και στις δυνάμει υποψήφιες χώρες. Η συνολική προενταξιακή χρηματοδότηση για το τρέχον δημοσιονομικό πλαίσιο (2007-2013) είναι 11,5 δισ. ευρώ. Στόχος τού ΜΠΒ είναι να στηρίξει τις χώρες να μετατραπούν από δυνάμει υποψήφιες σε υποψήφιες χώρες και, μέσω της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, σε μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ΜΠΒ είναι σχεδιασμένος για να βοηθήσει τις χώρες αυτές να εκπληρώσουν τα κριτήρια ένταξης.

Ο ΜΠΒ έχει πέντε συνιστώσες: θέματα ναρκωτικών αντιμετωπίζονται κυρίως στη *συνιστώσα που αφορά τη μεταβατική περίοδο και τη θεσμική ανάπτυξη (ΜΠΒ-Ι)*, η οποία περιλαμβάνει κυρίως μέτρα θεσμικής ανάπτυξης. Η Συνιστώσα Ι του ΜΠΒ περιλαμβάνει έργα εθνικά και με πολλαπλούς δικαιούχους. Είναι γεγονός ότι, για να υποστηρίξει τις προσπάθειες των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων προς καταπολέμηση των ναρκωτικών, η Επιτροπή έχει διττή προσέγγιση που αντιμετωπίζει τόσο το περιφερειακό όσο και το διμερές επίπεδο.

Στο πλαίσιο του μέσου **CARDS**¹ και των περιφερειακών προγραμμάτων **ΜΠΒ** έχει παρασχεθεί στήριξη στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων ώστε να προετοιμασθούν να συμμετάσχουν στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΙΝΤ). Οι δράσεις με το ΕΚΠΙΝΤ που είναι εστιασμένες στην **Κροατία** προβλέπουν τη δημιουργία/ ενίσχυση εθνικών κομβικών σημείων (ΕΔΠ / NFP) και εθνικών δικτύων πληροφόρησης για τα ναρκωτικά στη χώρα και περαιτέρω ενσωμάτωσή τους στο δίκτυο REITOX.

- ν Βάσει του προγράμματος CARDS, το ΕΚΠΙΝΤ θα προβεί σε αξιολόγηση της ικανότητας των άλλων χωρών των Δυτικών Βαλκανίων να θεσπίσουν σύστημα πληροφόρησης για τα ναρκωτικά συμβατό με το ΕΚΠΙΝΤ. Αναμένεται ότι οι χώρες αυτές θα είναι σε θέση να υποβάλουν μια πρώτη εθνική έκθεση για την κατάσταση σε σχέση με τα ναρκωτικά, η οποία θα χρησιμεύσει ως βάση για τη δημοσίευση της Περιφερειακής Έκθεσης σχετικά με την κατάσταση των ναρκωτικών στα Δυτικά Βαλκάνια, και θα έχουν λάβει στοχοθετημένη στήριξη για την οργάνωση συμπληρωματικών δραστηριοτήτων συλλογής δεδομένων.
- ν Ένα δεύτερο αποτέλεσμα του έργου θα είναι η αξιολόγηση των δυνατοτήτων για τη δημιουργία ή/ και την ενίσχυση **Εθνικού Σημείου Επαφής** με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων εν όψει της πιθανής συμμετοχής τους στις εργασίες του ΕΚΠΙΝΤ.

Το **ΕΚΠΙΝΤ** δραστηριοποιείται σε όλες τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, χάρη στην υποστήριξη της ΕΕ για τα προαναφερθέντα σχέδια. Έχει συμφωνία εταιρικής σχέσης με την **Κροατία**.

¹ Η Κοινοτική Συνδρομή για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση κάλυψε την περίοδο 2000-2006. Όλες οι νέες προενταξιακές δράσεις υπάγονται τώρα στο νέο Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας. Τα προ του 2007 προγράμματα και έργα στο πλαίσιο του προγράμματος CARDS θα ολοκληρωθούν σταδιακά έως το 2010.

Η ΕΥΡΩΠΟΛ έχει στρατηγικές συμφωνίες με την **Αλβανία, την ΠΓΔΜ, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη** και τη Σερβία και επιχειρησιακή συμφωνία με την **Κροατία** για την πρόληψη, την ανίχνευση, την καταστολή και τη διερεύνηση σοβαρών μορφών διεθνούς εγκλήματος στους τομείς που εμπίπτουν στην εντολή της ΕΥΡΩΠΟΛ, ιδίως με την ανταλλαγή στρατηγικών και τεχνικών πληροφοριών.

Υπάρχουν διάφορα επιχειρησιακά προγράμματα της ΕΥΡΩΠΟΛ προς τις βαλκανικές χώρες, όπου ορισμένα μπορούν να αναφερθούν: ο φάκελος δεδομένων εργασίας προς ανάλυση «Χαλκός» της ΕΥΡΩΠΟΛ (οργανωμένο έγκλημα μεταξύ ατόμων αλβανικής καταγωγής), ο φάκελος «Μουστάρδα / Ηρωίνη» (τουρκικό οργανωμένο έγκλημα), ο φάκελος «Fortum» (καθημερινά εγκλήματα στα Βαλκάνια), το έργο της COSPOL «οργανωμένο έγκλημα στα Δυτικά Βαλκάνια» και το έργο «Kanun» της Interpol (αλβανικό οργανωμένο έγκλημα).

α) στήριξη σε εθνικό επίπεδο

- Σε κάθε χώρα των Δυτικών Βαλκανίων (περιλαμβανομένης και της Τουρκίας για τους σκοπούς της παρούσας επισκόπησης) και στο Κοσσυφοπέδιο βάσει της απόφασης 1244 του ΣΑΗΕ, η συνδρομή του CARDS και του ΜΠΒ υποστηρίζει την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων κατά του οργανωμένου εγκλήματος και των ναρκωτικών. Με αυτό τον τρόπο, θα ενισχυθεί η ικανότητα να αντιμετωπισθεί η πρόκληση που θέτει η διακίνηση ναρκωτικών κατά μήκος της Βαλκανικής οδού.
- Τα εθνικά προγράμματα βοήθειας με στόχο την υιοθέτηση και την εφαρμογή εθνικής στρατηγικής και σχεδίου δράσης για τα ναρκωτικά, η οποία θα λειτουργήσει ως αναγκαία βάση για περαιτέρω πρόοδο από την πλευρά τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς, και ο συντονισμός μεταξύ υπηρεσιών καθώς και μεταξύ κρατών, έχουν ιδιαίτερη σημασία.

β) στήριξη σε περιφερειακό επίπεδο

- Η ανάπτυξη ικανοτήτων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος σε περιφερειακό επίπεδο αποτελεί βασικό στοιχείο της περιφερειακής στρατηγικής της ΕΕ για τα Βαλκάνια. Εκτείνεται στις αστυνομικές και δικαστικές διαδικασίες και εμπερικλείει τον τομέα των ναρκωτικών. Ωστόσο, η κάθε συγκεκριμένη δράση στήριξης θα έχει ως προϋπόθεση την προκαταρκτική ενίσχυση (ή σε ορισμένες περιπτώσεις την οικοδόμηση) βασικών ικανοτήτων συνεργασίας κατά την επιβολή του νόμου. Τα περιφερειακά προγράμματα του CARDS και του ΜΠΒ είναι σχεδιασμένα ώστε να έχουν αντίκτυπο στην ικανότητα για την καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών. Ακολουθεί ένας μη εξαντλητικός κατάλογος παραδειγμάτων:

ΟΔΣ: Ένα διετές πρόγραμμα με τίτλο **«Στήριξη και συντονισμός των στρατηγικών ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων στα Δυτικά Βαλκάνια»** ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2005 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2007 (CARDS 2002-2003, 2 εκ. € επιχορήγηση της ΕΕ).

Ένα έργο αστυνομικής συνεργασίας: **«Ανάπτυξη και λειτουργία αξιόπιστων συστημάτων αστυνόμευσης και ενίσχυση της καταπολέμησης των κύριων εγκληματικών δραστηριοτήτων και αστυνομική συνεργασία (CARPO)»** ξεκίνησε το Μάρτιο του 2004 και έληξε στο τέλος του Ιουνίου 2007 (CARDS 2002, 4 εκ. € επιχορήγηση της ΕΕ)

Ένα εμβληματικό έργο CARDS 2005 με τίτλο **«Μονάδες συντονισμού επιβολής του Διεθνούς Δικαίου-(ILECUS)»** υλοποιήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών της Αυστρίας (διάρκεια: 30 μήνες - 2 εκ. € επιχορήγηση της ΕΕ).

Ένα έργο δικαστικής συνεργασίας με τίτλο **«Υποστήριξη στο Δίκτυο Εισαγγελέων»** υλοποιείται το διάστημα αυτό από το Συμβούλιο της Ευρώπης (CARDS 2006, διετούς διάρκειας, λήξη: Απρίλιος 2010, 1,5 εκ. € επιχορήγηση της ΕΕ).

Το έργο περιφερειακής συνεργασίας CARDS 2006 **«Ανάπτυξη μέσων για την παρακολούθηση των θεσμικών οργάνων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων των Δυτικών Βαλκανίων»**, που υλοποιείται από το UNODC, άρχισε το Φεβρουάριο του 2009 και θα έχει διετή διάρκεια (1 εκ. € κοινοτική επιδότηση)

Ένα νέο έργο ΟΔΣ του ΜΠΒ 2007 με τίτλο **«ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων στα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία»** έχει αρχίσει τον Ιούνιο του 2009 (διετούς διάρκειας, 1,5 εκ. € επιχορήγηση της ΕΕ).

Το έργο του ΜΠΒ 2008 «**Αστυνομική Συνεργασία: καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδίως της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, καθώς και πρόληψη της τρομοκρατίας**» αναμένεται να ξεκινήσει το τελευταίο τρίμηνο του 2009 (διάρκεια: 30 μήνες, 2 εκ. € επιχορήγηση της ΕΕ).

Στήριξη από το ΜΠΒ 2008 για την ενίσχυση των ικανοτήτων του **Κέντρου SECI/SELEC** (υπό τον όρο ότι η ΕΕ θα εγκρίνει και θα υπογράψει μια νέα σύμβαση σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου). Γι' αυτό, ο ΜΠΒ του 2008 θα έχει μία συναφή συνιστώσα για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών.

Όσο για το **εγγύς μέλλον**, σημαντικό μέρος των προγραμμάτων **ΜΠΒ** στον τομέα ΔΕΥ θα αφιερωθεί στη συνέχιση των προσπαθειών για την ανάπτυξη ικανοτήτων, καθώς και τη βελτίωση της περιφερειακής συνεργασίας σε επίπεδο αστυνομικών και δικαστικών αρχών.

Οι περισσότερες από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων εντάσσουν τα θέματα καταπολέμησης των ναρκωτικών στον τομέα της ασφάλειας / των εσωτερικών και όχι της υγείας. Οι περισσότερες χώρες έχουν ήδη ή συγκροτούν διυπουργικές επιτροπές ή φορείς για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων στον τομέα αυτό, οι οποίοι ενδεχομένως θα μπορούσαν να παίζουν βασικό ρόλο για τη συμμετοχή της χώρας τους σε μια δομή τύπου ΟΟΝ για τα Δυτικά Βαλκάνια.

Περιφερειακές πρωτοβουλίες συντονισμού

- 3 περιφερειακά εργαστήρια, που χρηματοδοτούνται από την Επιτροπή (**TAIEX**) και συγκεντρώνουν εθνικά στελέχη υπεύθυνα για το συντονισμό των εθνικών στρατηγικών για τα ναρκωτικά, έχουν πραγματοποιηθεί το 2006 και το 2007.
- Το 2008, ένα σεμινάριο για τη μεταχείριση της τοξικομανίας σε σχέση με υπηρεσίες αποφυλάκισης υπό όρους έλαβε χώρα στην Άγκυρα, στις 9 / 10 Οκτωβρίου 2008. Διάφορες εκπαιδευτικές επισκέψεις πραγματοποιήθηκαν σε κράτη μέλη της ΕΕ, από τις οποίες επωφελήθηκαν εμπειρογνώμονες από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Τουρκία και την Κροατία.
- Ο περιφερειακός συντονισμός πρέπει να βασίζεται στην κυριότητα και τη συμμετοχή των οικείων περιφερειακών φορέων. Μια ενδιαφέρουσα προοπτική έχει υποβληθεί από την κροατική πρωτοβουλία **SEEDC**. Η SEEDC στοχεύει στη βελτίωση της περιφερειακής συνεργασίας, μέσα από τη δημιουργία ενός φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών. Ο θεσμικός της πόρος απομένει να διευθετηθεί: το ΠΣΣ έχει προς το παρόν αποκλείσει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει τη SEEDC ως υπο-οργάνωση.

α) διαπεριφερειακές δράσεις

Επίσης, στο πλαίσιο του παλαιού κονδυλίου του προϋπολογισμού για τη συνεργασία Βορρά-Νότου όσον αφορά τα ναρκωτικά, η Επιτροπή συγχρηματοδοτεί ένα πρόγραμμα για την ανάπτυξη ικανοτήτων στα Δυτικά Βαλκάνια και την περιοχή της Μεσογείου, μέσω στοχευμένης ανταλλαγής των υπηρεσιών δίωξης ναρκωτικών, το οποίο υλοποιείται από το UNODC. Η δράση αυτή αποσκοπεί στην ανάπτυξη ικανοτήτων στα Δυτικά Βαλκάνια και την Μεσόγειο, με την ανταλλαγή και στοχοθετημένη κατάρτιση υπαλλήλων των υπηρεσιών δίωξης ναρκωτικών από επιλεγμένους φορείς των χωρών-στόχων με επιλεγμένους ομολόγους αξιωματικούς από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Το έργο ξεκίνησε την 1η Ιουλίου 2006 και έχει διάρκεια 24 μηνών. (1,265 εκατομμ. € με κοινοτική συνεισφορά 0,9 εκατομμ. €, κονδύλιο του προϋπολογισμού για τη συνεργασία Βορρά-Νότου 2005).
